

הגיל הרך כמנוע להשפעה על החינוך והחברה בישראל

ניר קידר
מנכ"ל מרכז טאוב

פברואר, 2026

למה זה בכלל חשוב?

שיעורי ילודה

לילדים

אתגר התקציב

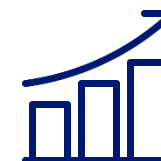
שוק העבודה

אי השוויון

מנוע צמיחה

אתגרי המלחמה

הדברים שלא סיפרו לי כשנולדו לי הילדים...

חלון הזדמנויות קריטי להתפתחות

המוח מגיע ל-80% מגודלו עד גיל 3 ו-90% עד גיל 5

התפתחות קריטית של מסלולים עצביים בשנים הראשונות לחיים

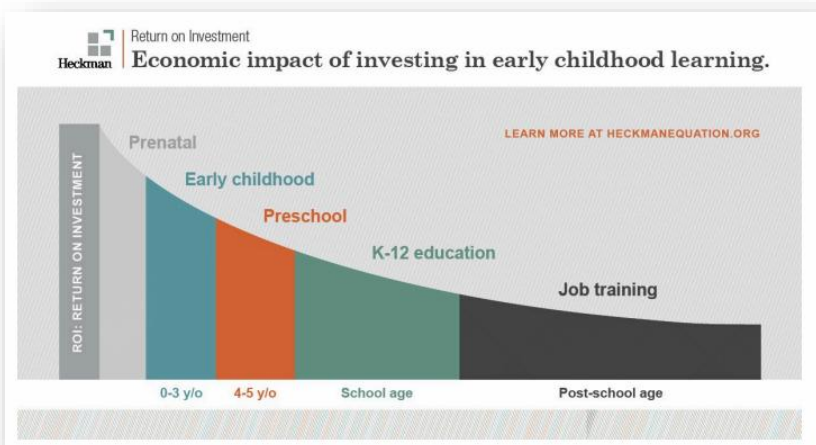
יצירת בסיס קוגניטיבי ללמידה עתידית ולפיתוח מיומנויות

גיל מפתח לפיתוח יכולות ויסות רגשי וחברתי

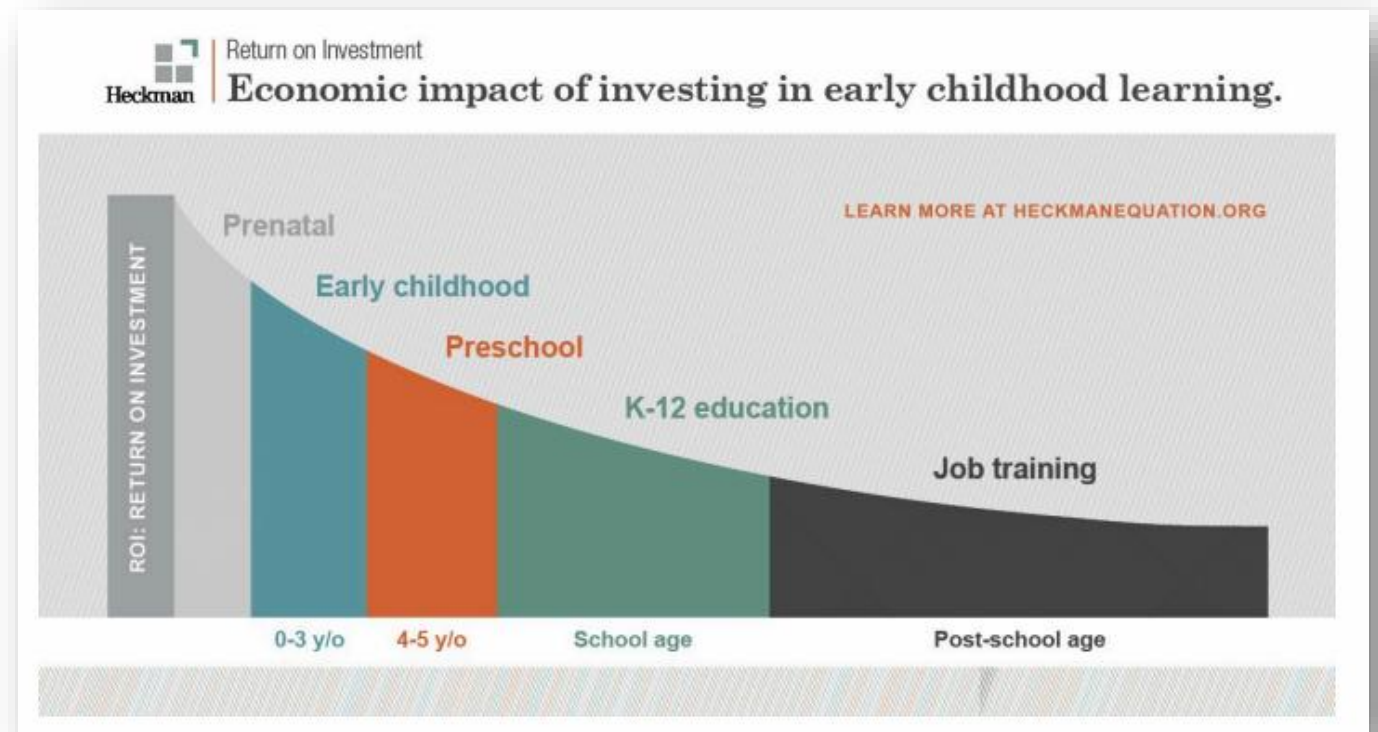
עקומת הקמן מראה תשואה משמעותית גבוהה יותר להשקעה בגיל הרך

לעומת גילאים מאוחרים יותר

השפעה מכרעת של סביבה עשירה בגירויים, שיח ותמיכה

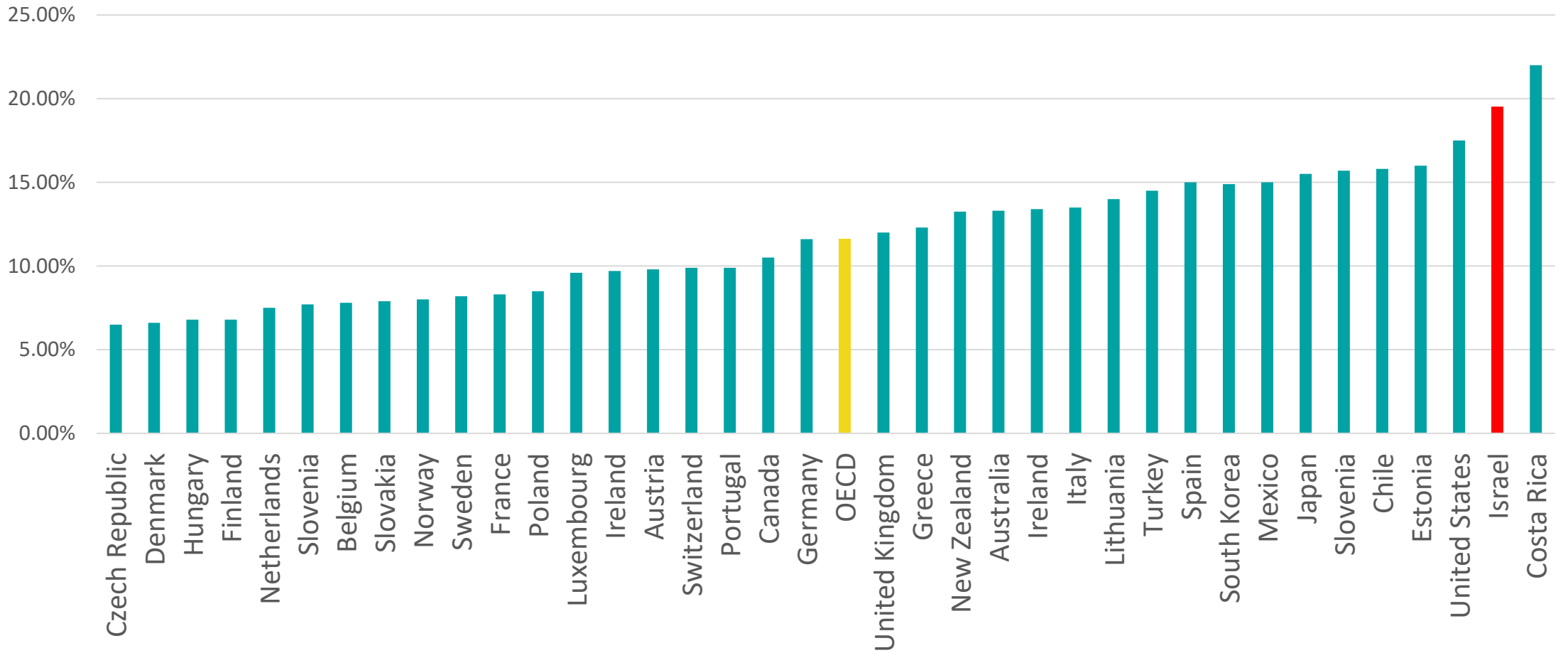
הקמן רלוונטי גם לישראל?

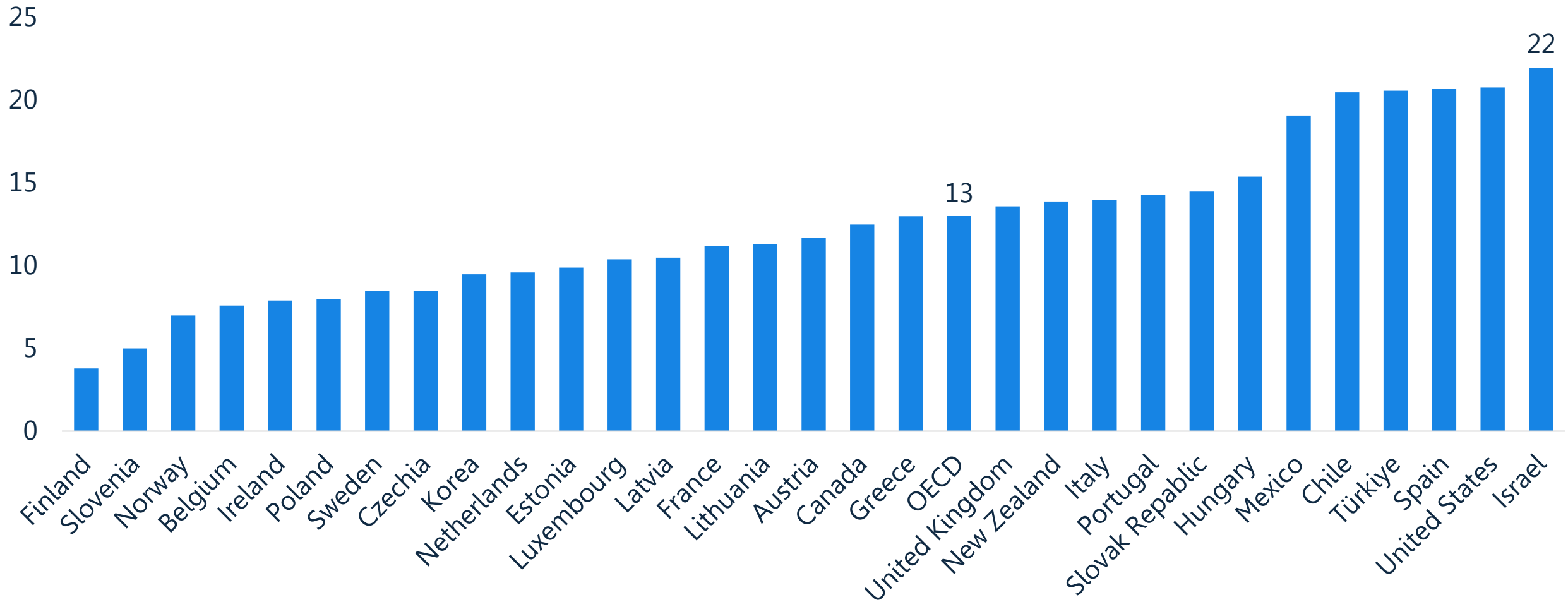
הדרכים באמצעותן רקע סוציו-אקונומי בגיל הרך משפיע על תוצאות בהמשך החיים

שיעור העוני במדינות ה-OECD

שיעור העוני במשפחות עם ילדים (גילאי 0-17), 2022

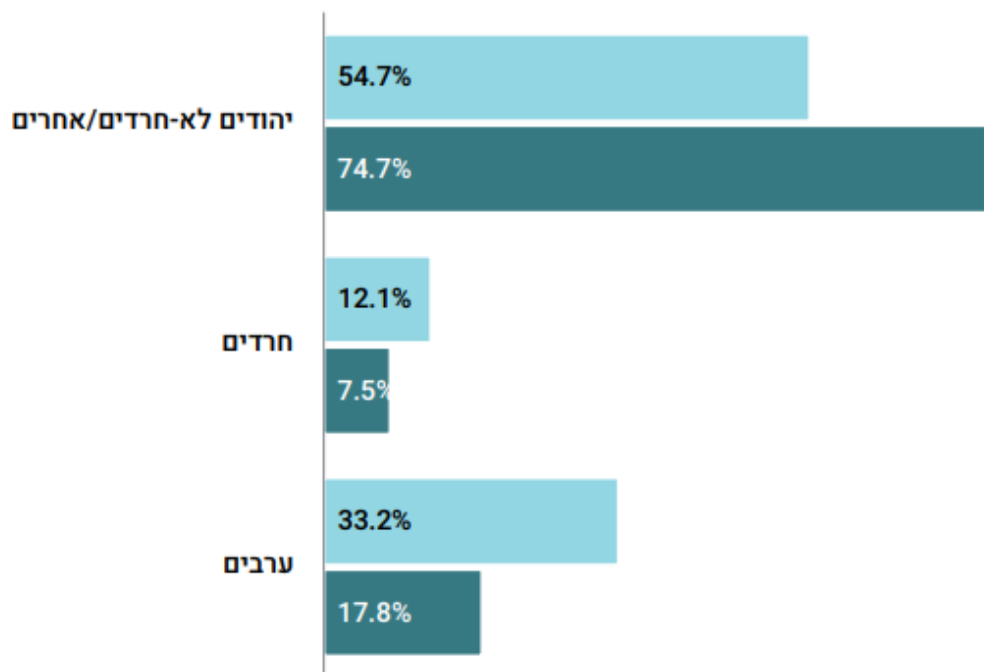
Source: Poverty Rate Indicator, OECD, 2022

איך מתחלק העוני בישראל?

התפלגות מגזרית של משפחות מתחת לקו העוני

כלל המשפחות

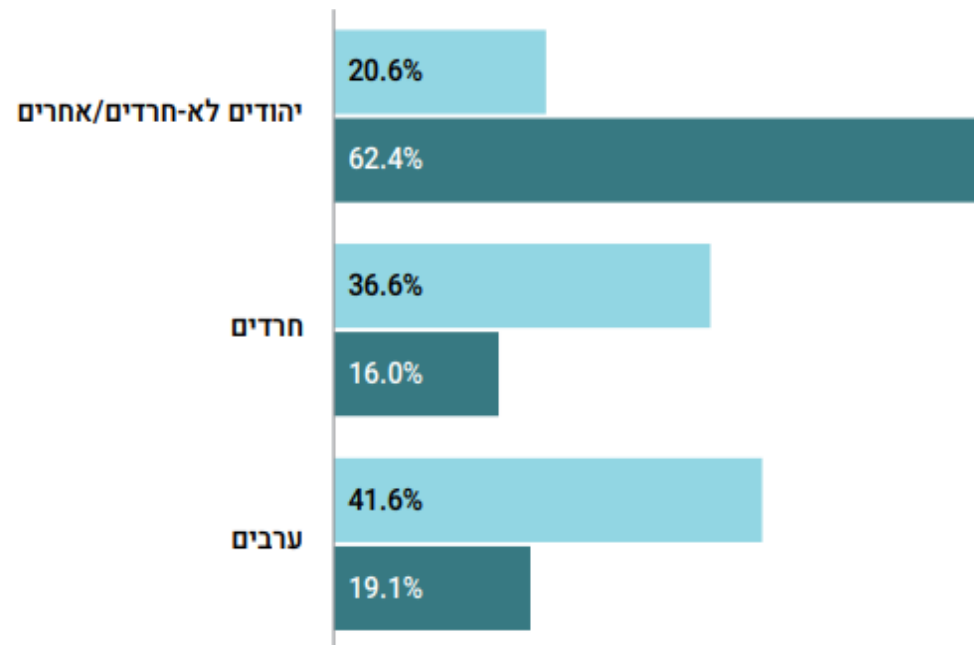
- התפלגות המשפחות עם הכנסה מתחת לקו העוני
- התפלגות המשפחות באוכלוסייה הכללית

מקור: ג'וני גל, שביט מדהלה ואורי אוברמן (מעודכן), מרכז טאוב | נתונים: המוסד לביטוח לאומי

משפחות עם ילדים עד גיל 4

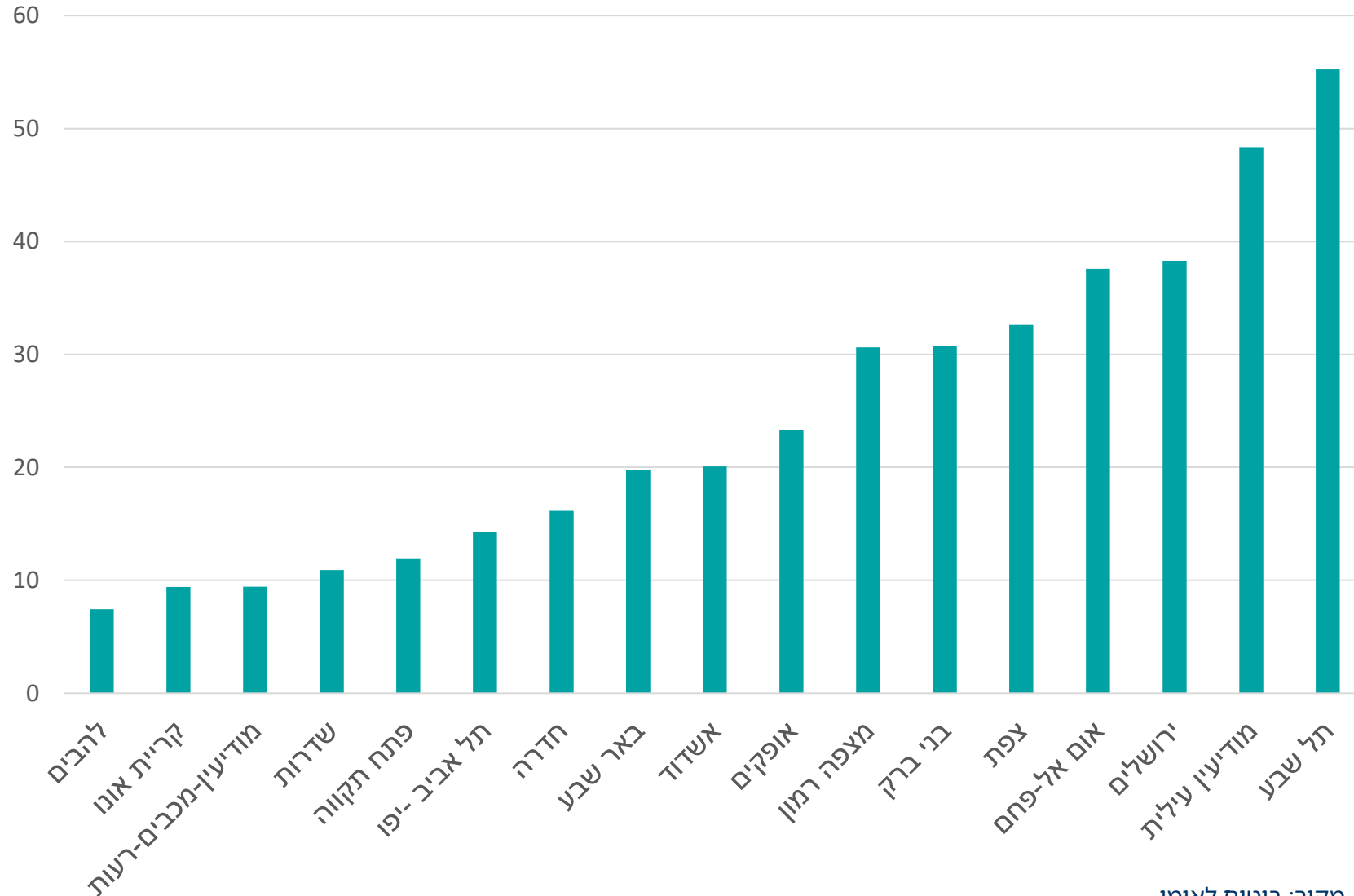
- התפלגות המשפחות עם ילדים מתחת לגיל 4 שהכנסתן מתחת לקו העוני
- התפלגות המשפחות עם ילדים מתחת לגיל 4

מקור: יעל נבון (מעודכן), מרכז טאוב | נתונים: המוסד לביטוח לאומי

איך מתחלק העוני בישראל?

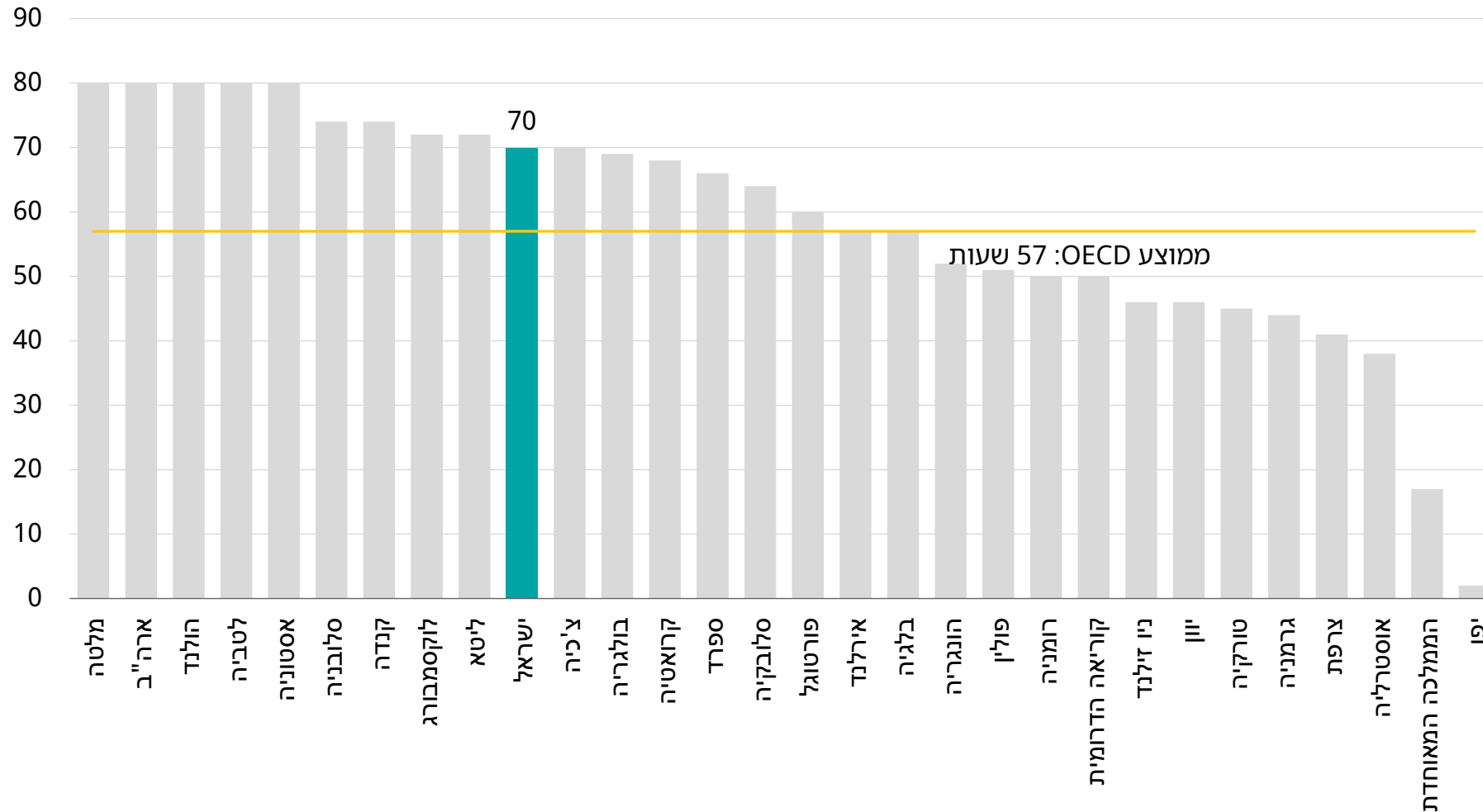
שיעור העוני ברשויות נבחרות בישראל - 2023

מקור: ביטוח לאומי

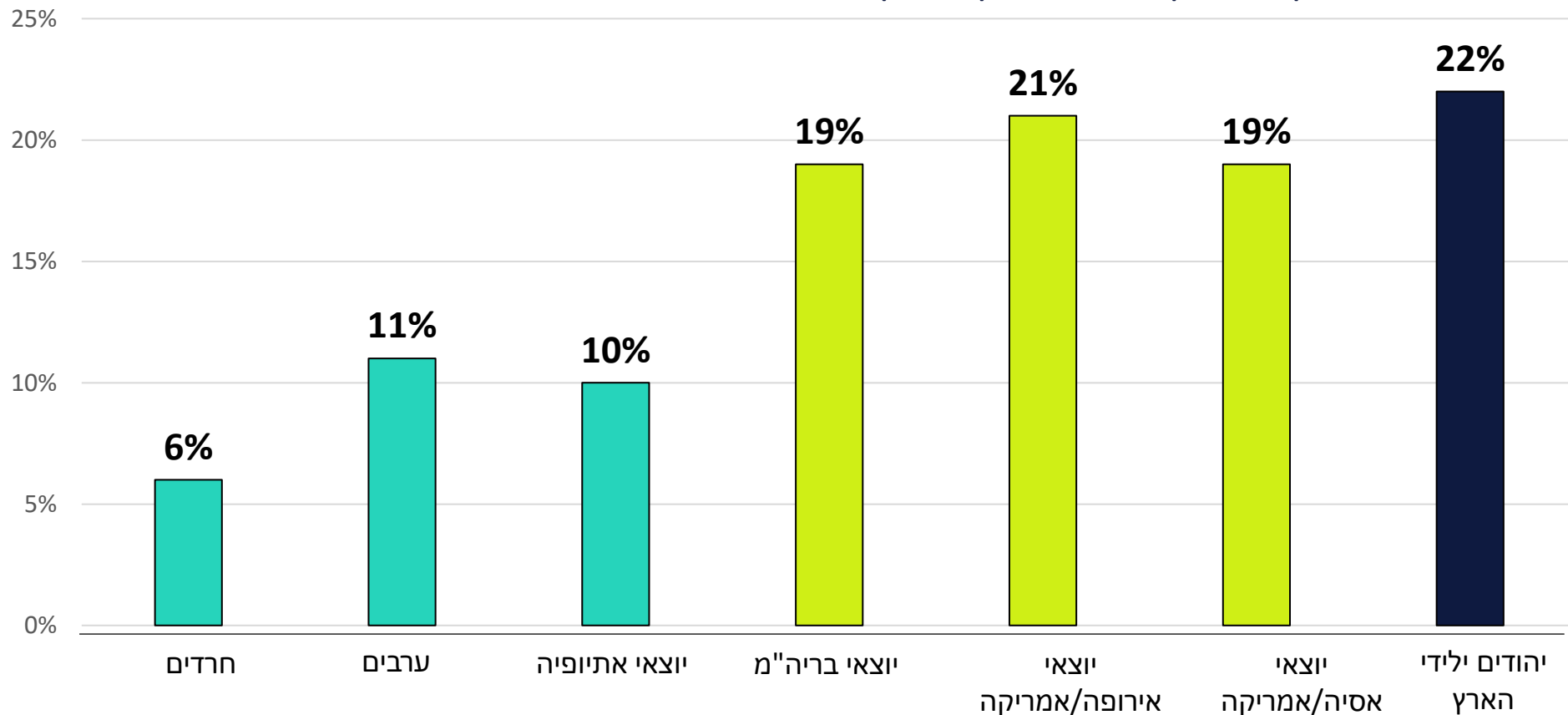
שעות העבודה השבועיות הנדרשות למעבר אל מעל לקו העוני במדינות ה-OECD, 2022

הערה: עבור משפחה הכוללת זוג ושני ילדים בני 4 ו-6.
 מקור: ג'וני גל ושביט בן-פורת, מרכז טאוב | נתונים: OECD

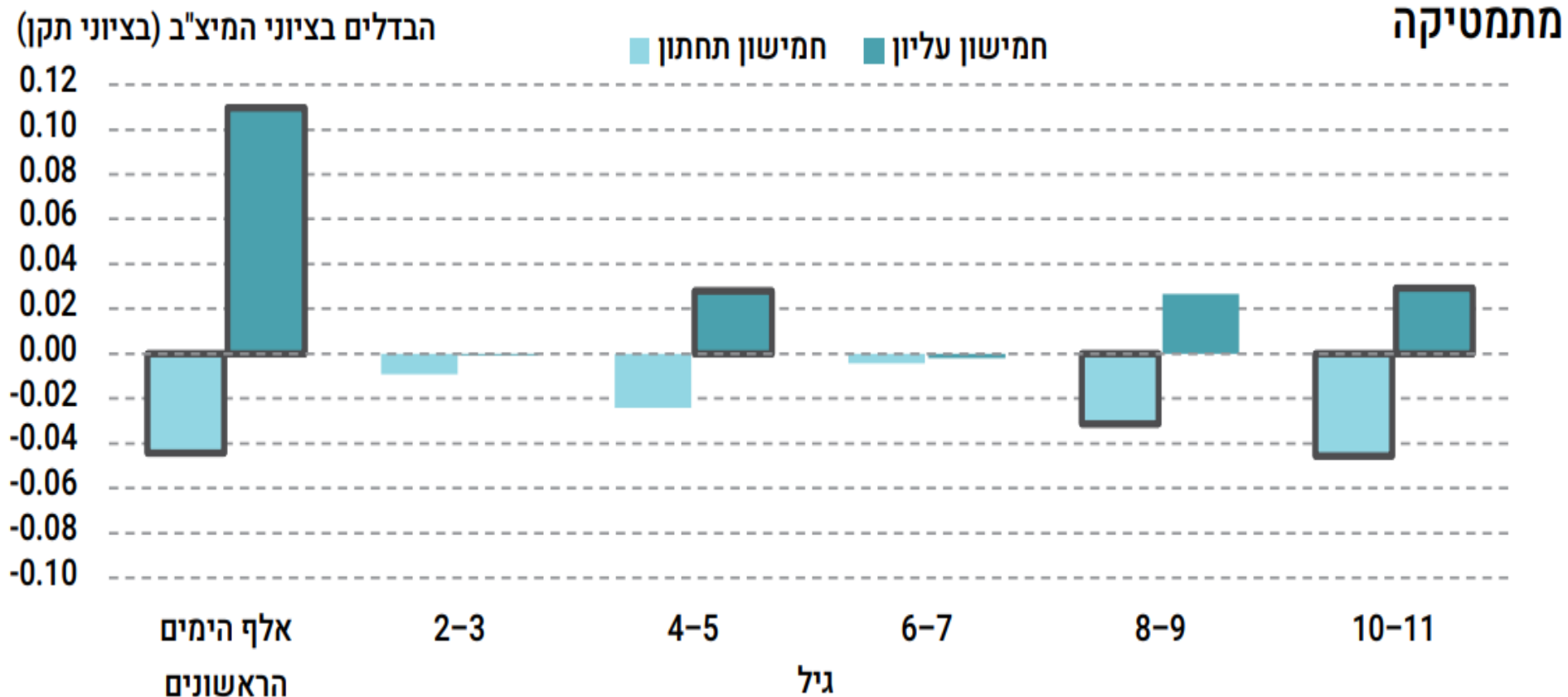
פערים בסיכויי מובילות לפי רקע משפחתי

הסיכוי של ילד להורים מהרבעון התחתון להגיע לרבעון העליון

הבדלים בציוני המיצ"ב בכיתה ה' על פי השתייכות לחמישון התחתון והעליון של ההכנסה המשפחתית

בכל אחת משנות החיים, (בהשוואה לחמישוני האמצעיים)

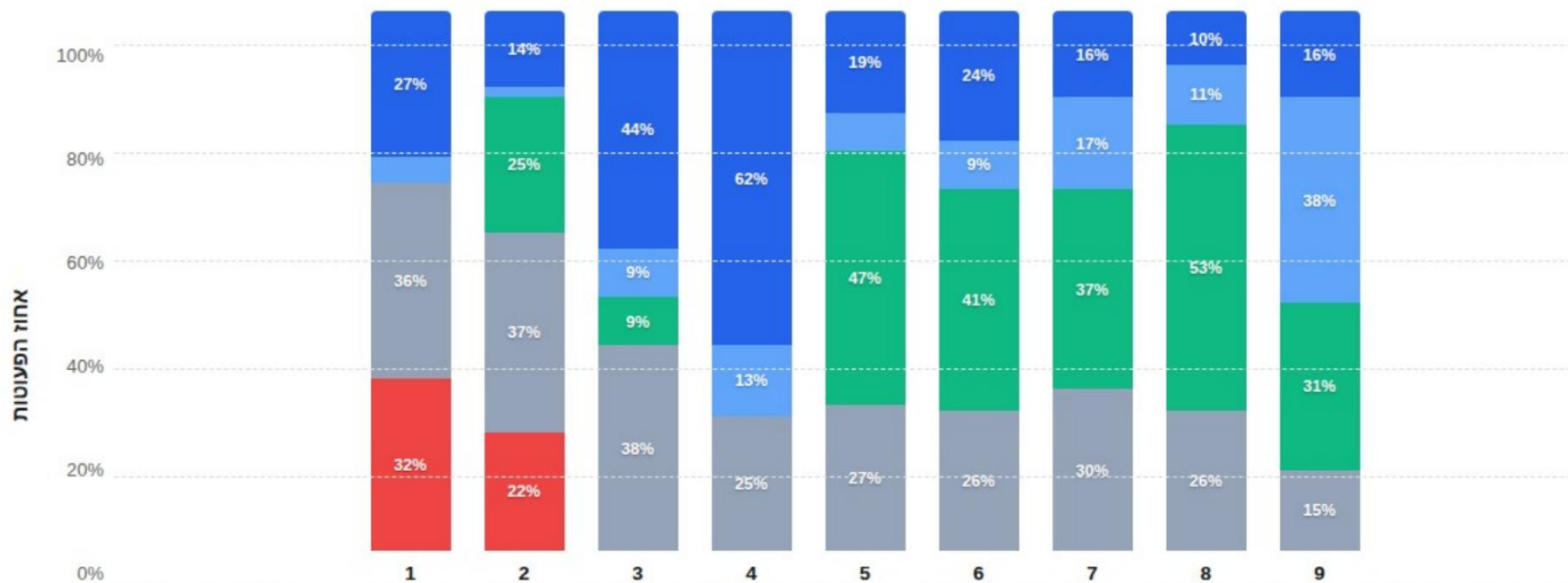
שנות החיים הראשונות הן הקריטיות ביותר להצלחה בחיים

הערה: העמודות המודגשות מייצגות הבדלים מובהקים סטטיסטית בציונים בין מי שגדל בבית עני או עשיר לבין מי שגדל בבית ממוצע.

מקור: דנה שי ויוסי שביט, מרכז טאוב | נתונים: הלמ"ס

היעדר פיקוח בקרב אשכולות נמוכים

התפלגות פעוטות לפי סוג מסגרת ואשכול חברתי-כלכלי

אשכול חברתי-כלכלי

■ ללא מסגרת מפקחת
 ■ טיפול ביתי*
 ■ מסגרות פרטיות מפקחות
 ■ מעונות סמ"ל לא מסובסדים
 ■ מעונות סמ"ל מסובסדים

מסגרות לא מפוקחות - ההקשר סוציאקונומי ולא מגזרי

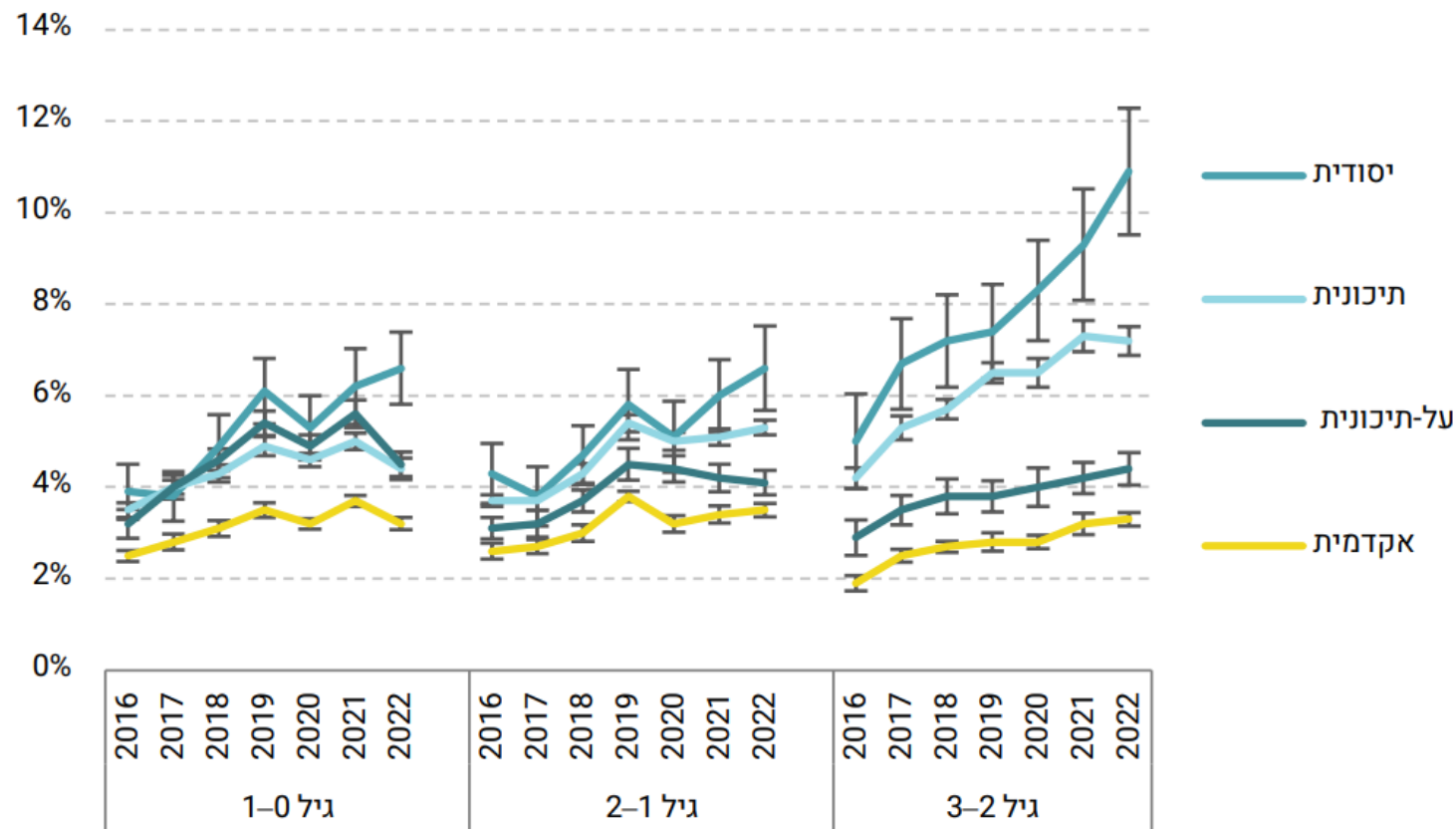
אחוז הילדים ללא מסגרת מפוקחת לפי מגזר ואשכול

אשכול חברתי-כלכלי

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ממלכתי דרוזי			21% (3.5K)	15% (932)	15% (2.1K)	0% (94)				
חרדי	58% (9.1K)	55% (84.2K)	34% (9.6K)	19% (4.9K)	31% (12.4K)	28% (3.7K)	25% (9.8K)	18% (2.8K)	11% (215)	
ממלכתי עברי		66% (6.0K)	31% (2.8K)	19% (5.1K)	21% (24.4K)	23% (17.3K)	24% (44.3K)	18% (39.3K)	16% (9.5K)	0% (101)
ממלכתי דתי		63% (11.1K)	27% (7.3K)	20% (6.8K)	24% (19.1K)	23% (12.3K)	19% (12.6K)	16% (7.2K)	14% (827)	
ממלכתי ערבי	68% (64)	61% (29.7K)	43% (25.5K)	37% (9.7K)	32% (4.4K)		24% (1.6K)	23% (957)		
ממלכתי בדואי	77% (10.4K)	78% (9.6K)	46% (1.8K)		19% (115)		24% (194)			
ממלכתי צ'רקסי						0% (49)				

היעדר פיקוח
באשכולות נמוכים:
בקרב אוכלוסיות
מוחלשות,
רוב הילדים
(מעל 60%)
נמצאים מחוץ
למסגרות
מפוקחות

שיעור הילדים שלהם עיכוב בהשגת אבני דרך שפתיות לפי שנת ההערכה, קבוצת גיל והשכלת האם

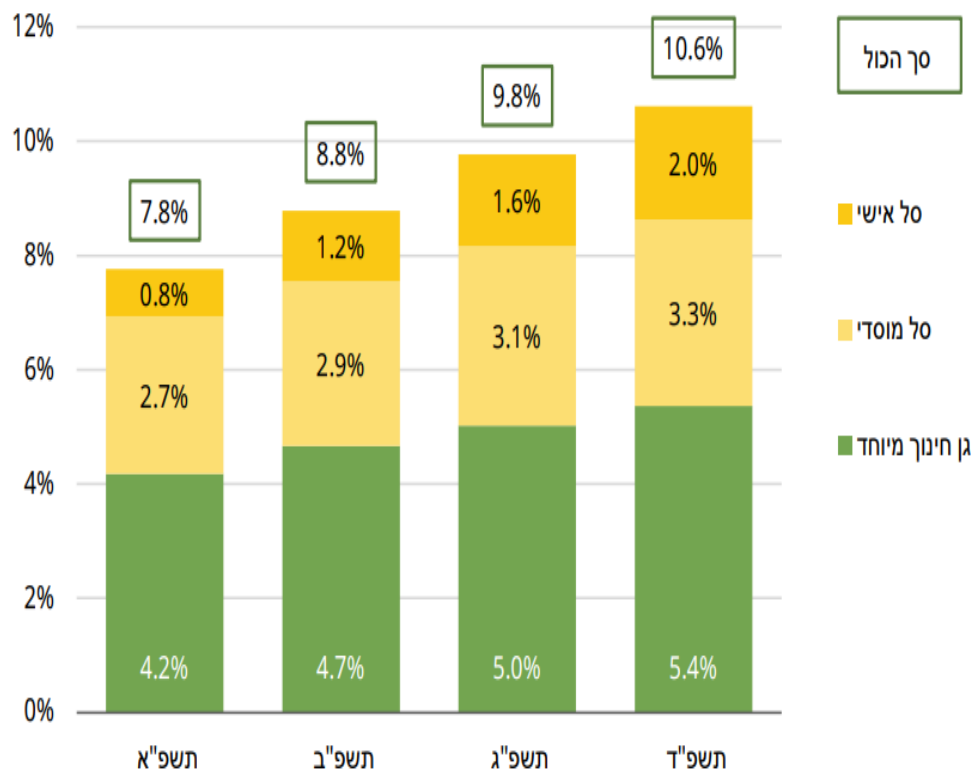
**מצב
התינוקות
בישראל
מורע
והפערים
גדלים**

הערות: השיעורים חושבו מנתונים אמפיריים, ללא התאמות מבוססות מודל. הקווים האנכיים בתרשים מייצגים רווח בר-סמך של 95%.

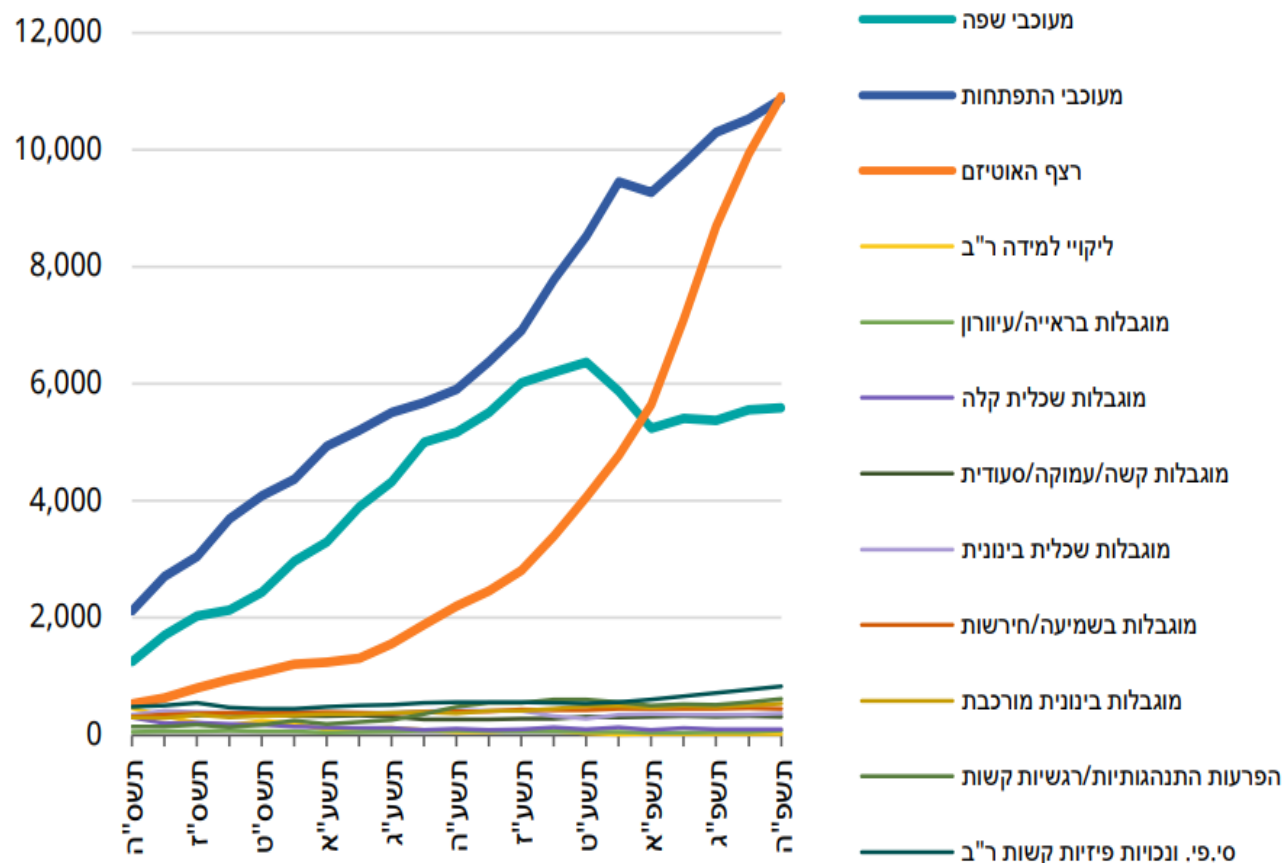
מקור: עקיבא ואחרים, מכון KI ומרכז טאוב | נתונים: משרד הבריאות, מאגר מחשבה בריאה

מה קורה בחינוך בישראל בגיל הרך?

אחוז תלמידי חינוך מיוחד מיוחד מכלל הילדים

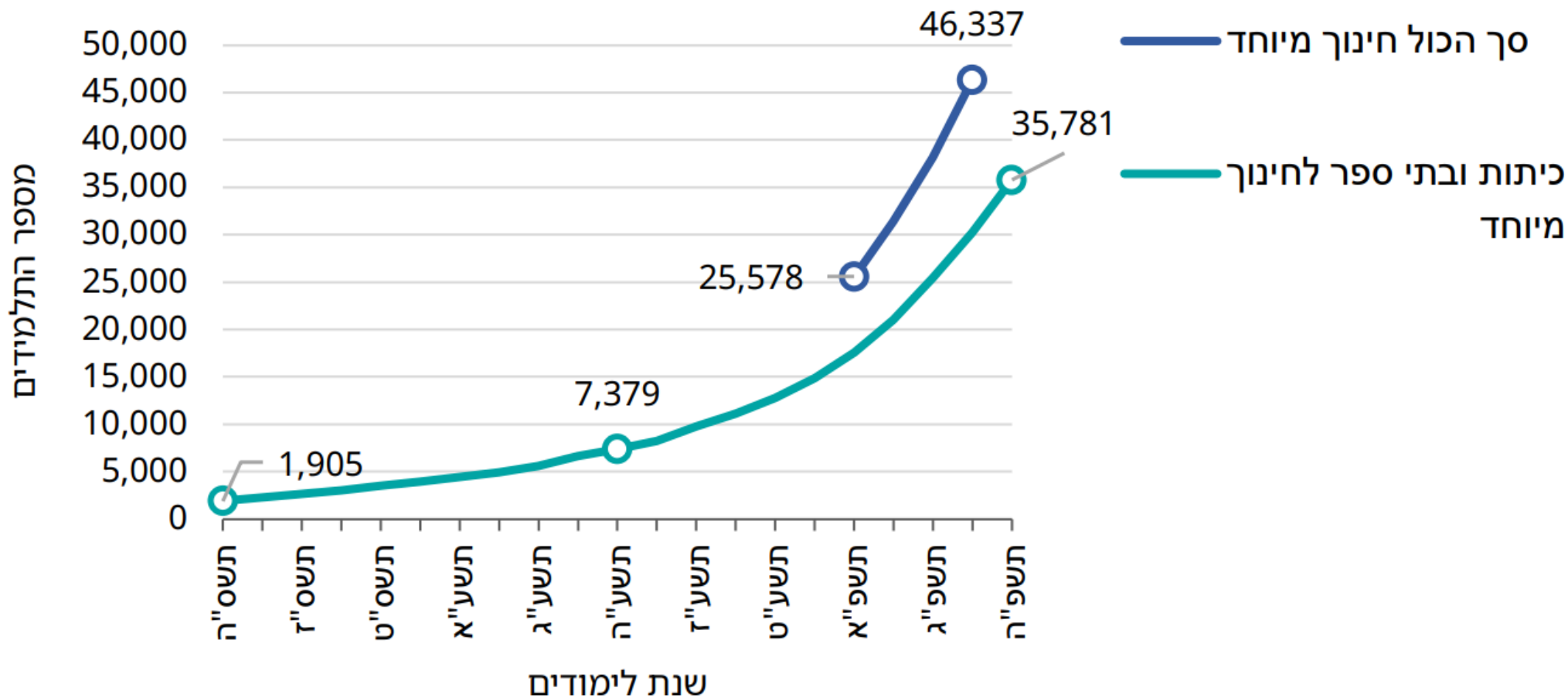
מספר התלמידים בגנים לחינוך מיוחד

מקור: שרית סילברמן ונחום בלס, מרכז טאוב | נתונים: משרד החינוך

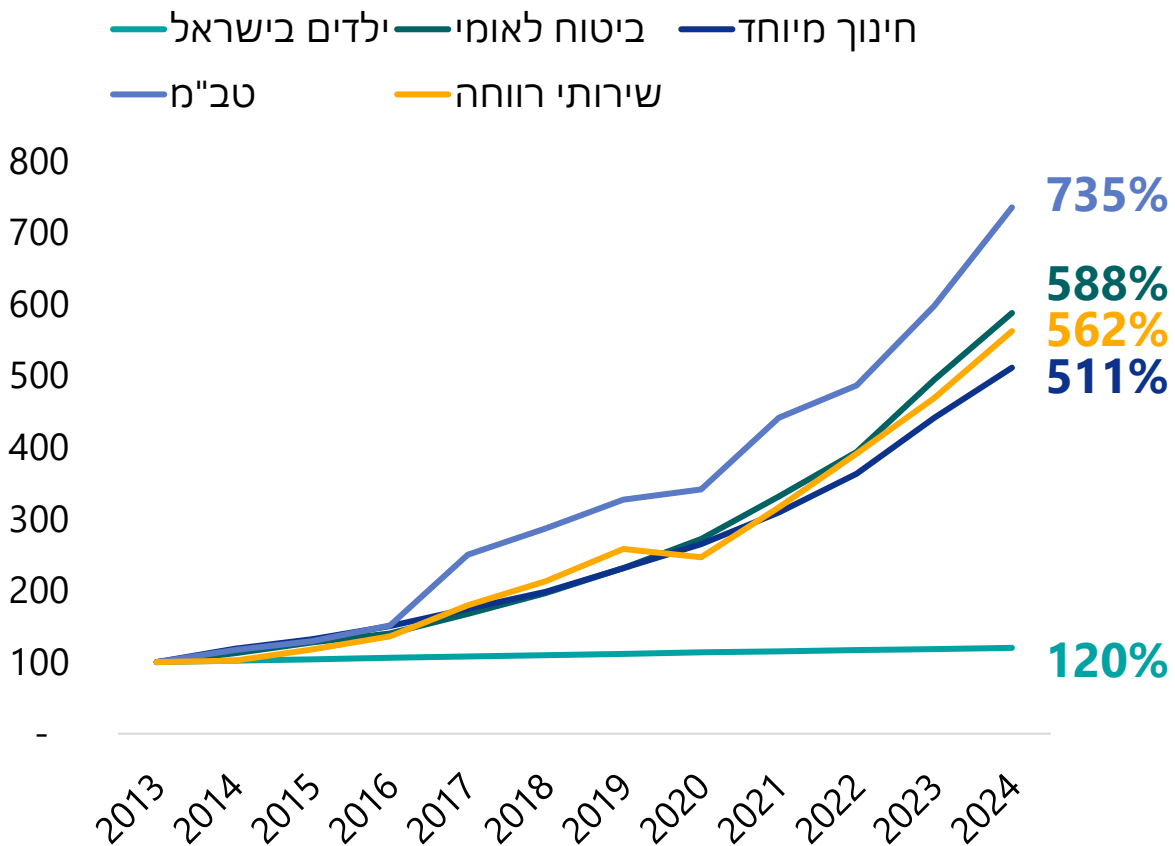
אוטיזם בישראל

תרשים 1. מספר התלמידים (גן-כיתה י"ב) על הרצף האוטיסטי במערכת החינוך

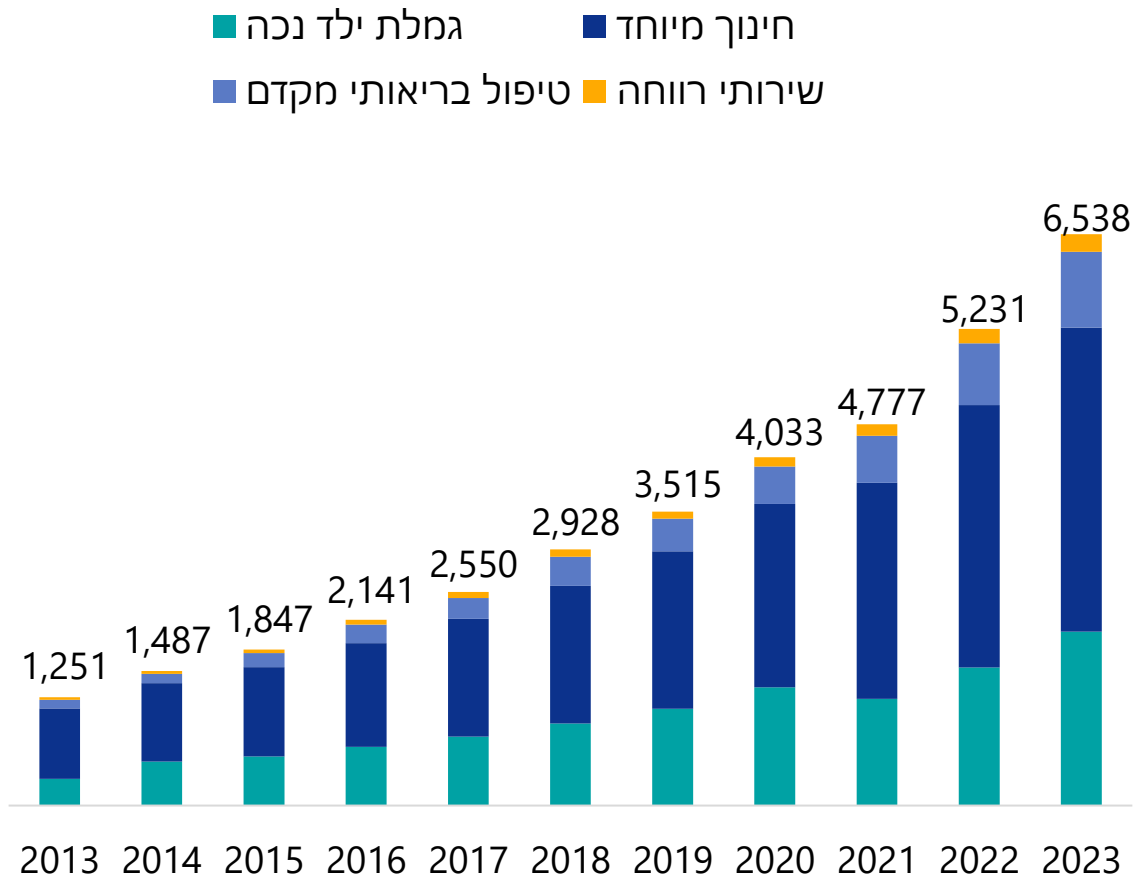

אוטיזם בישראל

קצב הגידול במקבלי שירות המוכרים כאוטיסטים במערכת

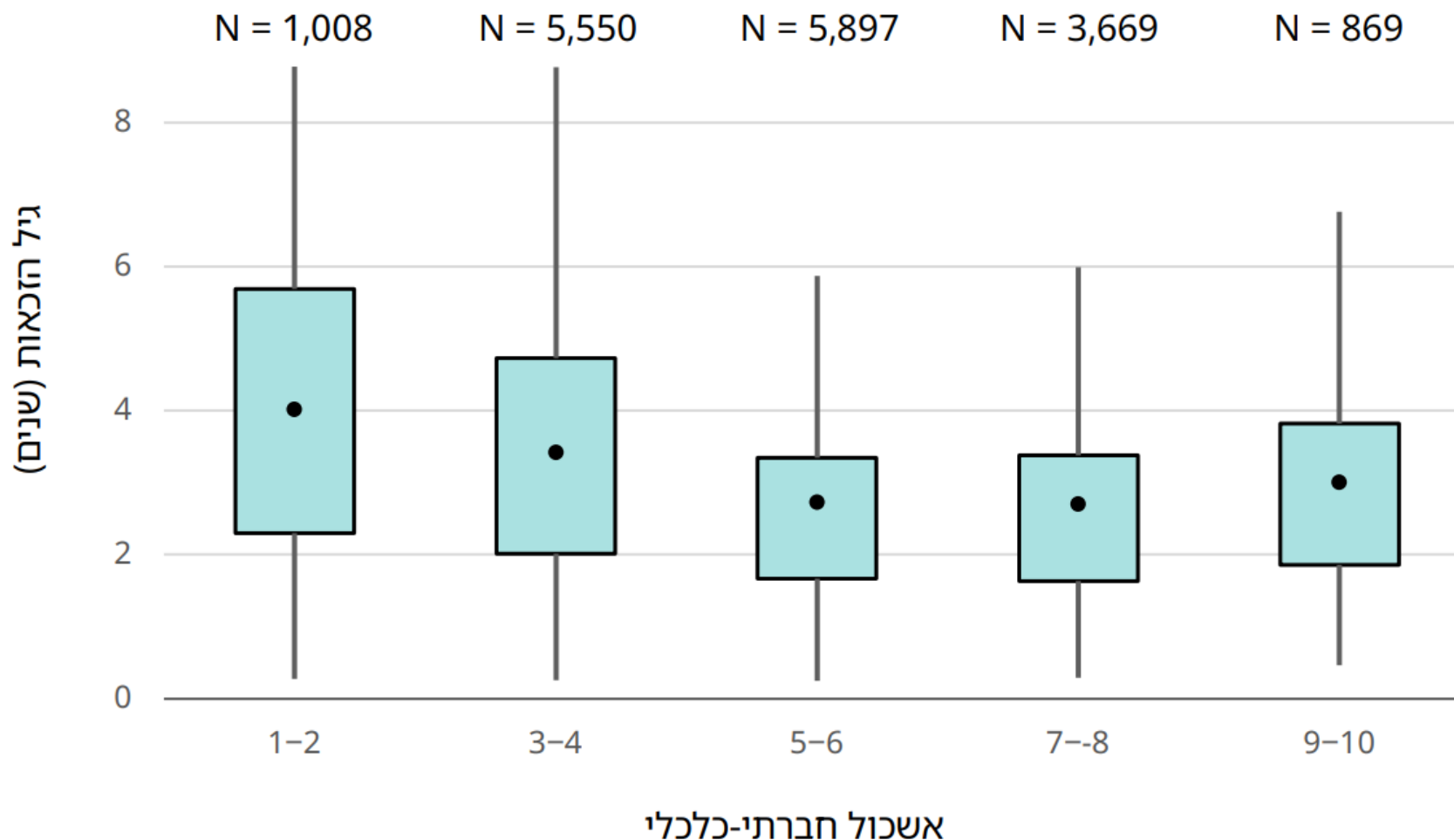

התפתחות ההוצאה הממשלתית על ילדים עם אוטיזם – מיליוני ש"ח

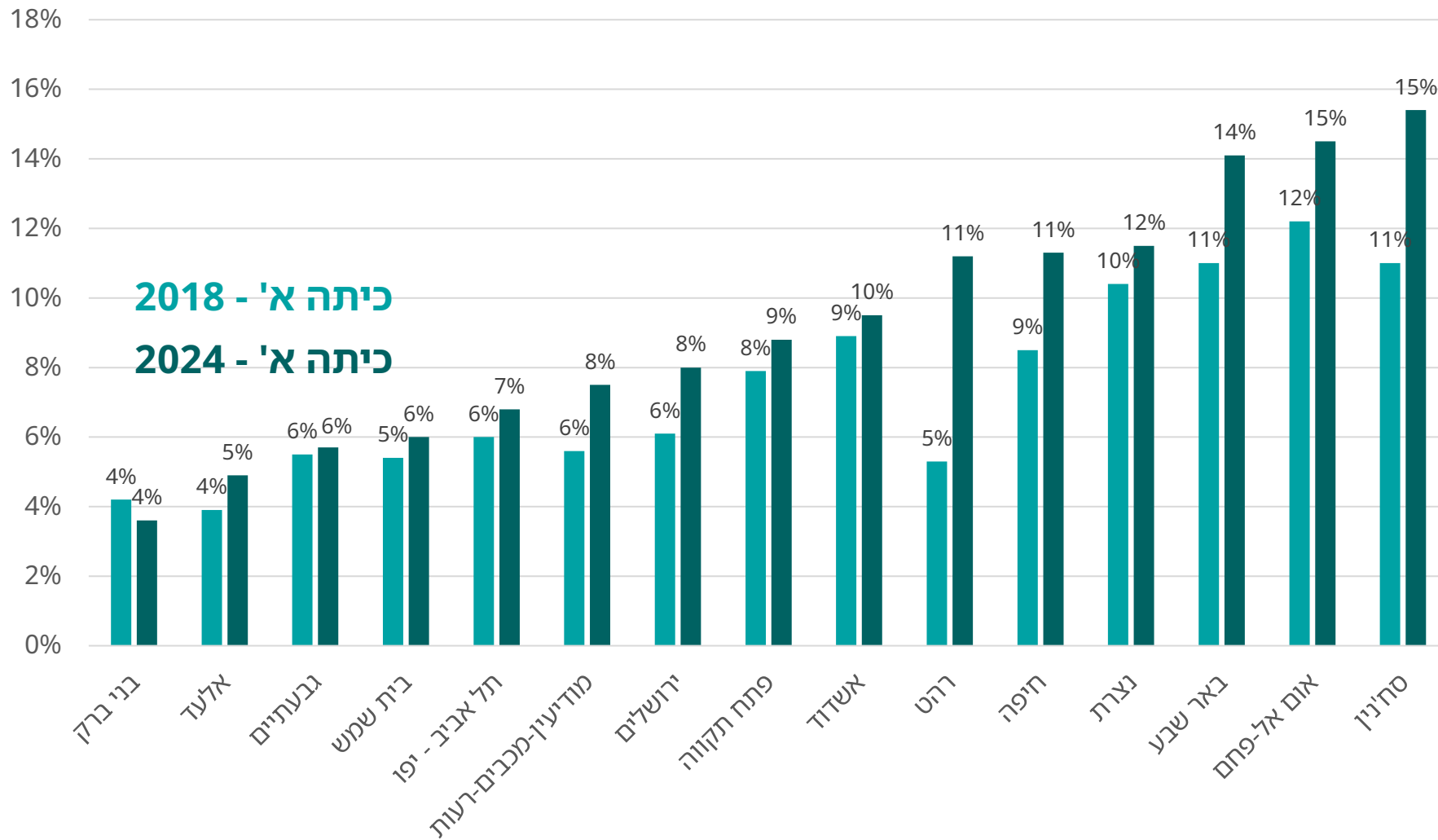

אוטיזם בישראל

תרשים 2. גיל הזכאות לקצבת אוטיזם לפי אשכול חברתי-כלכלי (לא מותאם)

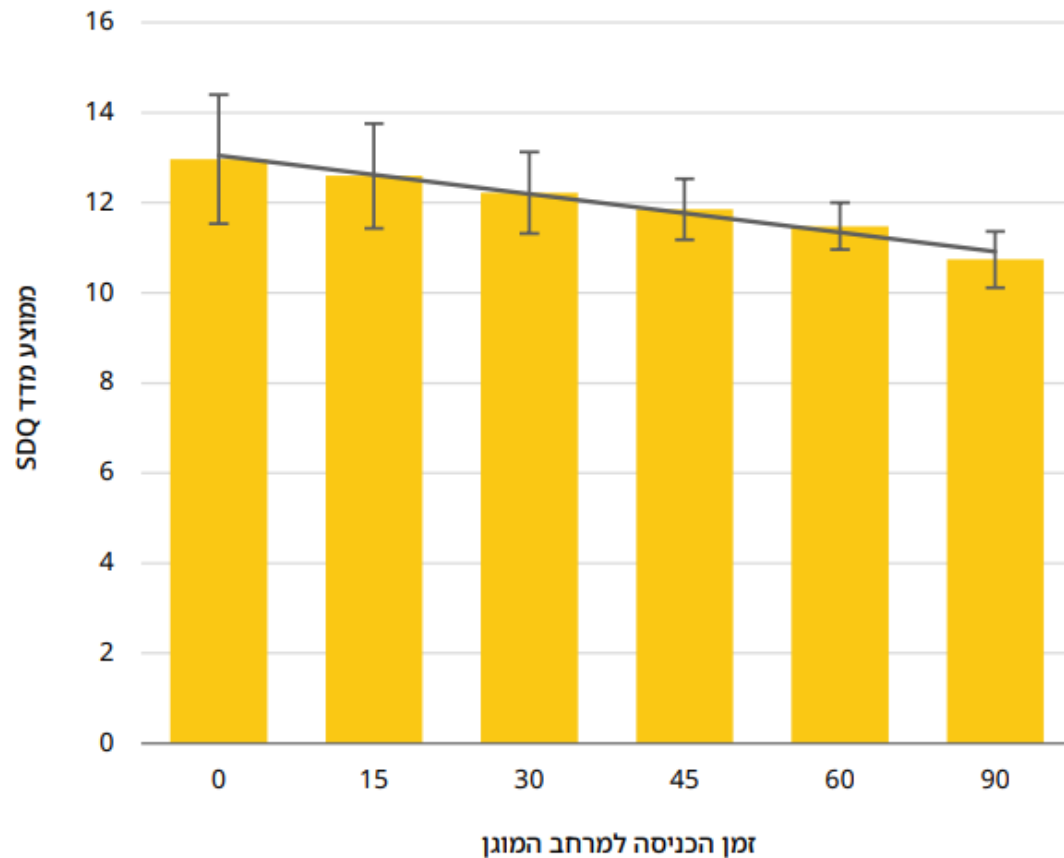
שיעור השמנה של ילדים, לפי כיתה ויישוב

**הילדים
בישראל נהיים
שמנים יותר
והפערים בין
קבוצות
אוכלוסייה
גדלות**

המלחמה השפיעה מאוד על הגיל הרך ועוד תמשיך להשפיע

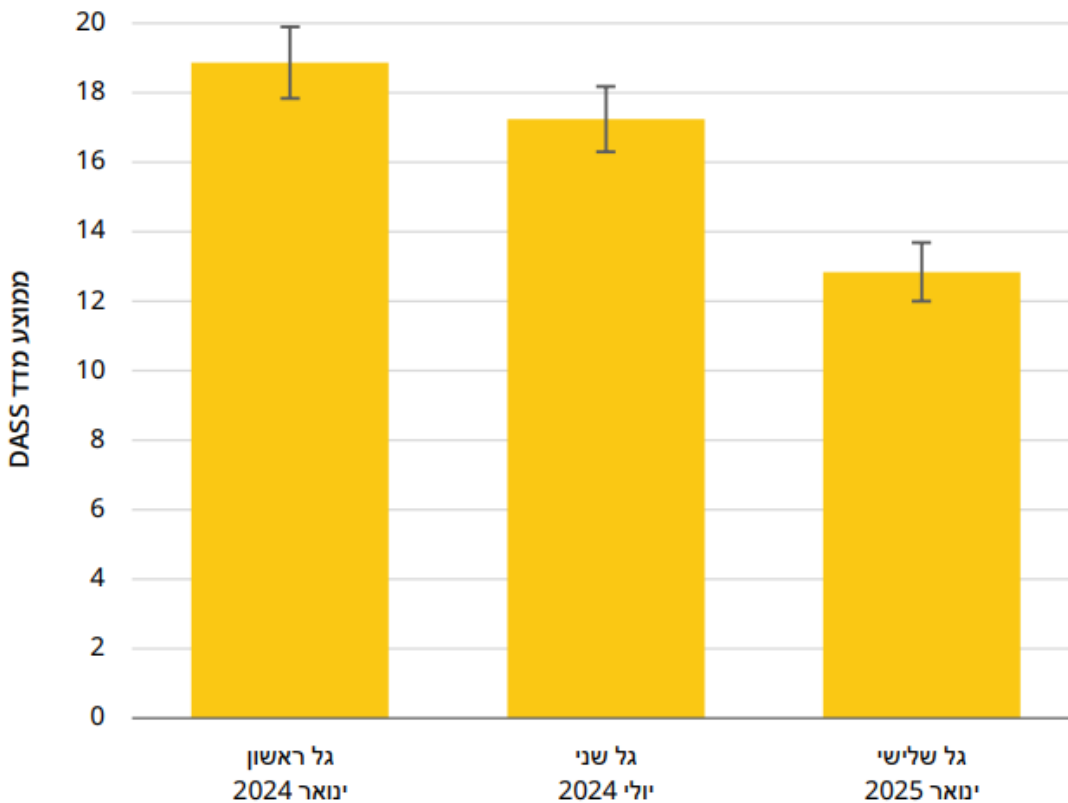
ממוצע קשיים רגשיים והתנהגותיים בקרב ילדים בגיל הרך
לפי זמן הכניסה למרחב המוגן, ינואר 2024

הערות: לפי דיווחי ההורים בסקר. הקווים האנכיים בראשי העמודות מייצגים רווח בר-סמך של 95%.
מקור: צוות הגיל הרך, מרכז טאוב | נתונים: סקר האורך של היוזמה לחקר הגיל הרך

המצוקה הנפשית של הורים הייתה גבוהה בתחילת המלחמה וירדה בהדרגה לאורך זמן

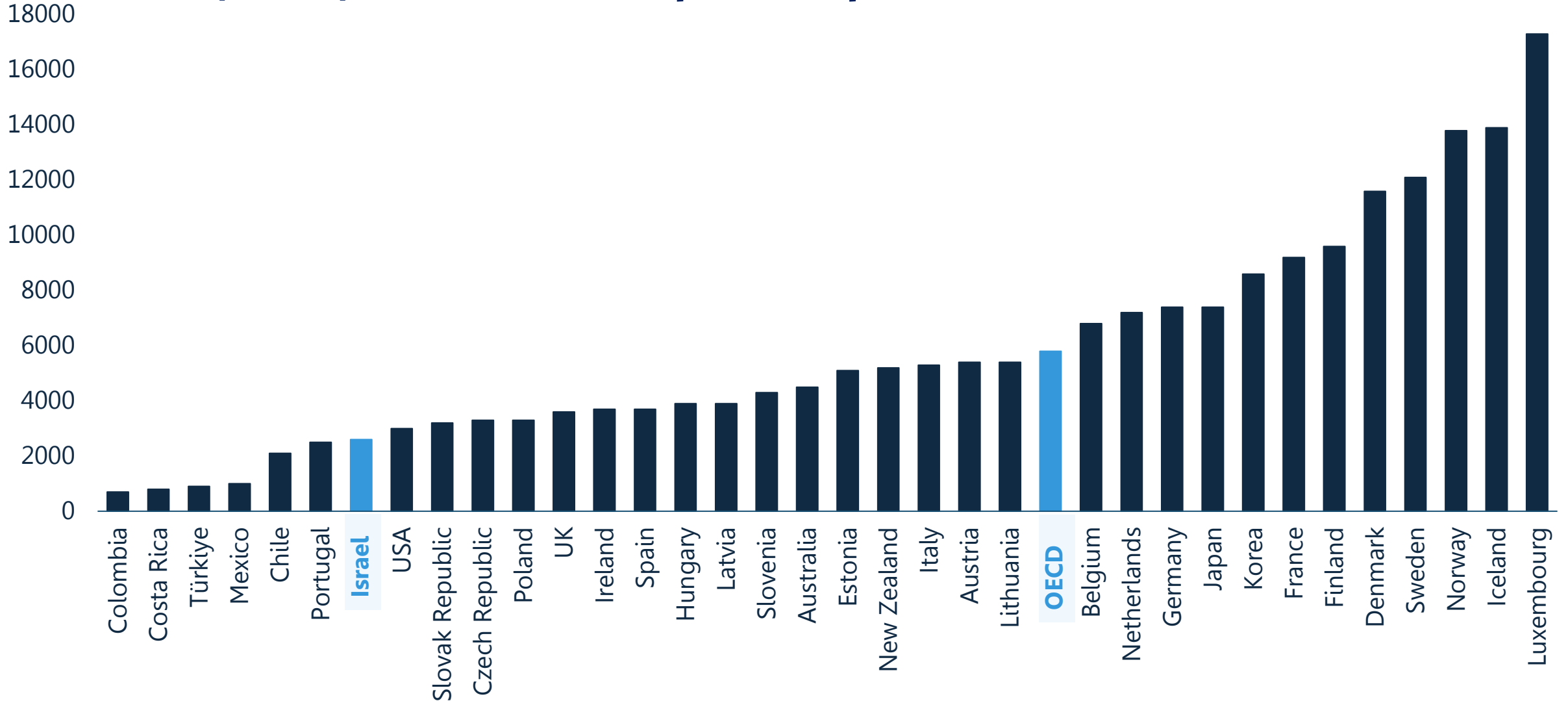
ממוצע תסמיני דיכאון, חרדה וסטריס
בקרב הורים לילדים בגיל הרך

הערות: לפי דיווחי ההורים בסקר. הקווים האנכיים בראשי העמודות מייצגים רווח בר-סמך של 95%.
מקור: צוות הגיל הרך, מרכז טאוב | נתונים: סקר האורך של היוזמה לחקר הגיל הרך

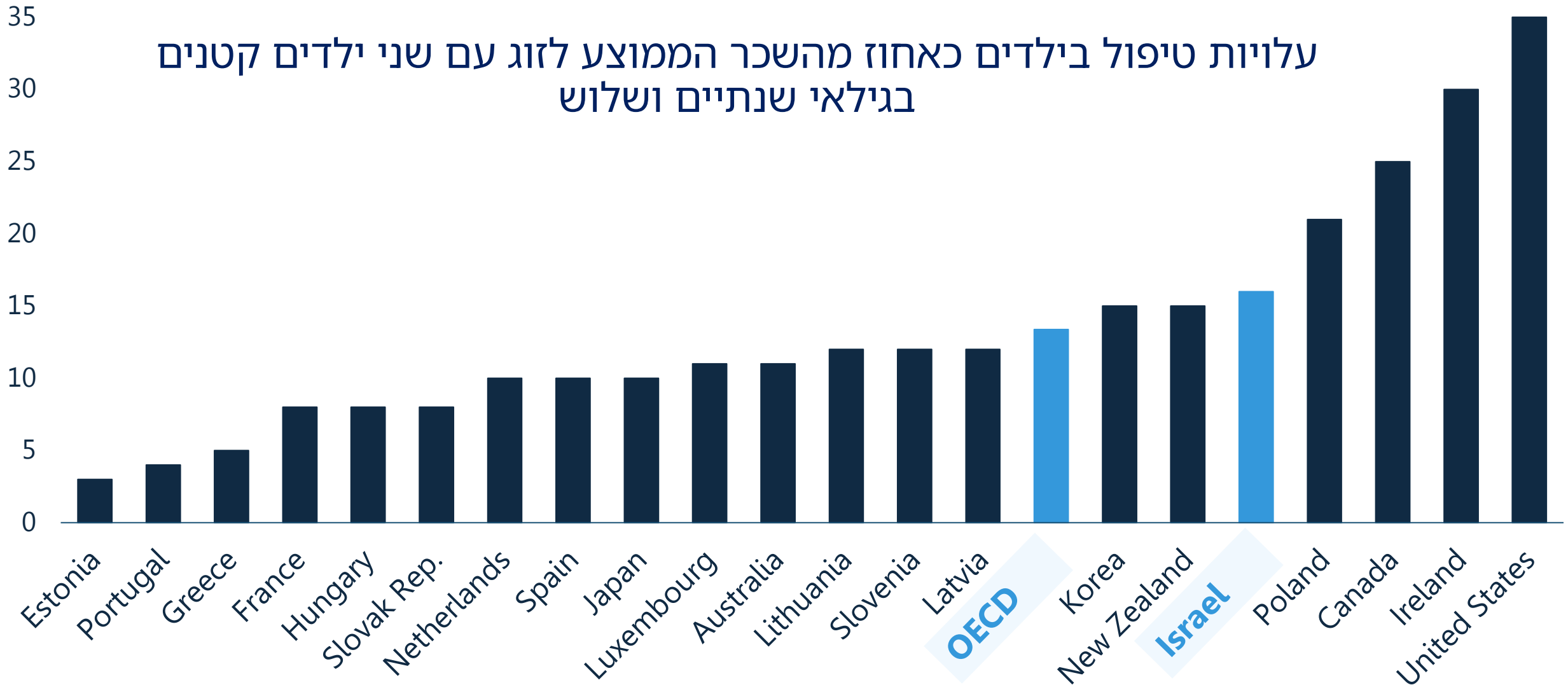
הוצאה הציבורית לילד בישראל נמוכה ביחס ל- OECD

ההוצאה הציבורית על חינוך בגיל הרך לילד בגילאי 0-5 (PPP,\$)

והצד השני - הוצאה פרטית גבוהה של המשפחות

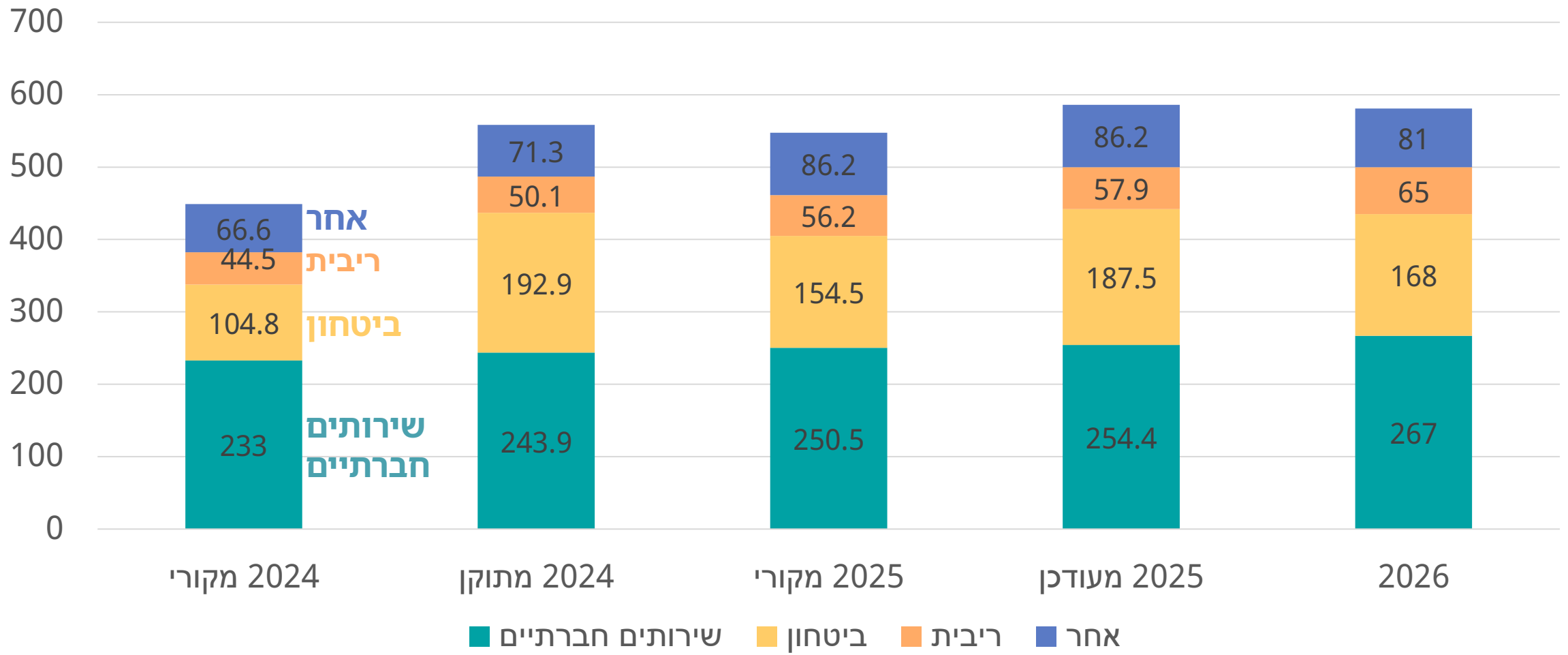
עלויות טיפול בילדים כאחוז מהשכר הממוצע לזוג עם שני ילדים קטנים
בגילאי שנתיים ושלוש

Net full-time childcare costs as % of average wage for a couple with two young children aged 2 and 3

Data source: Net childcare costs, OECD Indicator, 2011

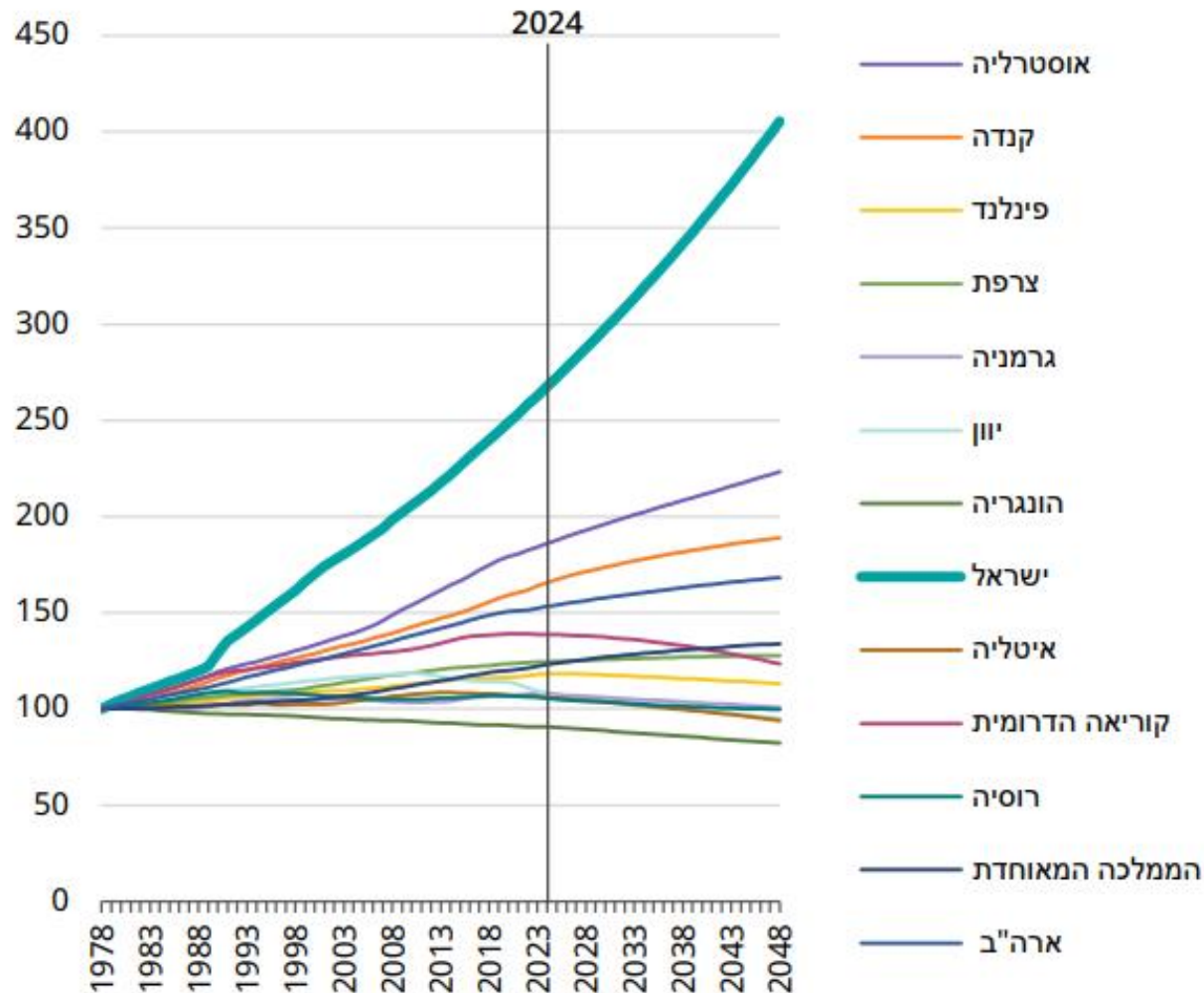
תקציב המדינה - מיליארדי ש"ח

השפעה על שוק העבודה

תחזית אוכלוסייה במדינות נבחרות

קצב גידול האוכלוסייה בישראל הגדול ביותר בעולם המפותח

מקור: אלכס וינרב, מרכז טאוב | נתונים: עבור ישראל - תחזיות האוכלוסייה של הלמ"ס; עבור שאר המדינות - תחזיות האוכלוסייה של האו"ם

הדברים שלא סיפרו לי כשנולדו לי הילדים...!

חלון הזדמנויות קריטי להתפתחות

המוח מגיע ל-80% מגודלו עד גיל 3 ו-90% עד גיל 5

התפתחות קריטית של מסלולים עצביים בשנים הראשונות לחיים

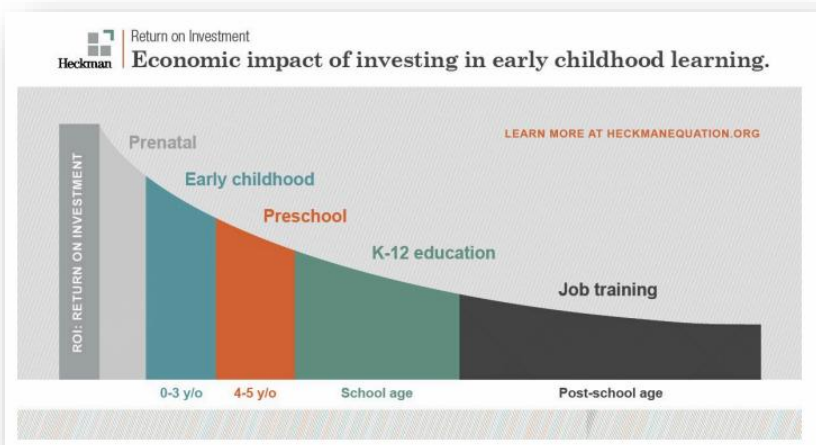
יצירת בסיס קוגניטיבי ללמידה עתידית ולפיתוח מיומנויות

גיל מפתח לפיתוח יכולות ויסות רגשי וחברתי

עקומת הקמן מראה תשואה משמעותית גבוהה יותר להשקעה בגיל הרך

לעומת גילאים מאוחרים יותר

השפעה מכרעת של סביבה עשירה בגירויים, שיח ותמיכה

הגיל הרך כמנוע של המשק והחברה הישראלית

אתגר התקציב

אי השוויון

שיעורי ילודה

שוק העבודה

מנוע צמיחה

מה אני רוצה להשיג בעבודה שלי?

מה התוצאות החברתיות שהעבודה שלי תשיג?

איך עוד 20 שנה אדע שהצלחתי?

מה אני צריך/ה לעשות בשביל שזה יקרה?

תודות

צוות היוזמה לגיל הרך במרכז טאוב

יד הנדיב
Yad Hanadiv
ياد هَنَدِيْف

B E R A C H A
ה ר א כ ה א

תודה רבה